

Nr 11

Utlåtande i anledning av motioner angående skördeskadestyddet m. m.

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 170 av herr Eskilsson m. fl. och II: 197 av herr Krönmark m. fl., vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att genom skördestatistiska nämnden utreda förutsättningarna för sådana förändringar i skördeskadestyddet att, enligt vad som i motionerna anförts, utbetalningarna av ersättningarna kan ske samma år som skördeskadans uppstått,

dels I: 259 av herr Axel Georg Pettersson m. fl. och II: 296 av herr Larsson i Öskevik m. fl., vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsam översyn av jordbrukets skördeskadestydd genom skördestatistiska nämnden eller på annat sätt, främst avseende 1) sänkt självrisk; 2) indelning i mindre skördeuppskattningsområden, som är geografiskt och odlingsmässigt enhetligare, så att en rättvisare skördeskadeersättning kan uppnås; samt 3) särskilda provytegårdar för grödor som inte odlas allmänt inom området,

dels I: 424 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II: 469 av herr Persson i Heden m. fl., vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en översyn av det obligatoriska skördeskadestyddet, varvid bör övervägas behovet av ökade resurser och förbättrad teknisk utformning, varjämte bör eftersträvas att ersättningsbeloppen skall kunna utbetalas eller i vart fall beskattas inom samma skatteår som skadan sker; ävensom att riksdagen måtte besluta att med verkan redan i fråga om skador på 1969 års skörd höja den för behovsprövade bidrag avsedda andelen av skördeskademedlen från en till två procent,

dels I: 944 av herrar Skagerlund och Axelson och II: 1097 av herrar Rimås och Eriksson i Arvika, vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en översyn av skördeskadeförsäkringen i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels I: 431 av herr Akesson m. fl. och II: 607 av herr Nilsson i Lönsboda m. fl., vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl.

Bihang till riksdagens protokoll 1970. 10 saml. Nr 11

Maj:t anhålla om att frågan om permanent skördeskadestydd för yrkesmässig fruktodling skyndsamt utreds.

Utskottet. I föreliggande motioner framläggs förslag om utredningar och åtgärder i syfte att förbättra skördeskadestyddet i olika hänseenden. Bland de åtgärder som enligt motionärernas mening bör prövas kan nämnas tidigareläggning av tidpunkten för utbetalande av skördeskadeersättningar, tillskapande av mindre och mera likvärdiga skördeuppskattningsområden samt uttagande av särskilda provyttegårdar för grödor som inte odlas allmänt inom områdena. Vidare begärs i några motioner översyn av normskördarnas storlek, särskilt beträffande potatis och våroljeväxter. Förslag framförs också om minskning av den i skördeskadestyddet ingående självriskan samt om höjning av den för behovsprövade bidrag avsedda andelen av skördeskademedlen från en till två procent av utgående allmänna ersättningar. Bland övriga önskemål må slutligen nämnas ett motionsyrkande om prövning av möjligheterna att inordna yrkesfruktodlingen i skördeskadestyddet.

Utskottet vill i anledning av förevarande motioner erinra om den översyn av metodiken för skördeuppsättning och ersättningsberäkning som fortlöpande sker genom skördestatistiska nämndens försorg. På grundval av nämndens arbete har under årens lopp åtskilliga förbättringar vidtagits i fråga om skördeskadestyddet. Ändringar av områdesindelningen har sålunda genomförts i syfte att ernå en förbättrad geografisk fördelning av de samlade resurserna för de objektiva skördeuppsattningarna och skördeskadestyddets administration. Enligt vad utskottet erfarit utreds för närvarande inom nämnden möjligheterna att inordna ytterligare grödor i systemet, såsom kokärter och vallfröer. Vidare har nämnden igångsatt en allmän och förutsättningslös utredning av möjligheterna att öka skördeskadestyddets flexibilitet. Vad gäller den i ett par motioner väckta frågan om inordnande av yrkesfruktodlingen i systemet har utskottet inhämtat att nämnden undersökt möjligheterna härtill. Med hänsyn till bl. a. den bristfälliga skördestatistiken på förevarande område har dock nämnden ännu inte funnit tillräckliga förutsättningar föreligga för framläggande av förslag i ämnet. Utskottet, som givetvis finner det önskvärt att trädgårdsodlingen inordnas i det permanenta skördeskadestyddet så snart tekniska förutsättningar härför befinns föreligga, utgår från att nämnden i sitt fortsatta arbete uppmärksammar de möjligheter som härvidlag kan komma att erbjudas genom att trädgårdsföretagen från och med innevarande år inordnas i lantbruksregistret. Tills vidare bör det liksom hittills finnas möjlighet för Kungl. Maj:t att, om särskilda skäl föreligger, bevilja skördeskadestruade trädgårdsodlare behovsprövade kontantbidrag med anlitande av det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.

Vad angår frågan om tidpunkten för utbetalningen av skördeskadeersättningarna är utskottet väl medvetet om att den tidsutdräkt, som för närvarande uppstår mellan skördeskadans uppkomst och utbetalningstillfället, i många fall medför betydande problem för de skadedrabbade jordbrukarna. Enligt vad utskottet kunnat finna görs dock betydande ansträngningar i syfte att åstadkomma en så tidig ersättningsutbetalning som möjligt. Praktiska problem av svårlöst natur föreligger dock härvidlag, och en mera väsentlig tidsvinst torde endast kunna uppnås genom inskränkning av den tid som för närvarande åtgår för den kvalitetsmässiga bedömningen av skördeskadorna. Någon dylik åtgärd torde dock hittills inte ha ifrågasatts.

Av vad nu anförts framgår att huvudparten av de i förevarande motioner väckta spörsmålen i fråga om metodiken vid skördeuppskattningen samt skördeskadeskyddets tekniska utformning är föremål för kontinuerlig uppmärksamhet från skördestatistiska nämndens sida. Det bör ankomma på nämnden att liksom hittills pröva och framlägga de förslag, vartill dess överväganden i olika hänseenden kan föranleda. Under angivna förhållanden finner utskottet skäl anta att syftet med motionerna i berörda hänseenden i allt väsentligt kommer att bli tillgodosett utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Vad härefter gäller motionsförslagen om sänkning av den självrisk som ingår i försäkringssystemet vill utskottet erinra om att en dylik sänkning leder till ökade krav på precision i skadeberäkningarna, vilket inte kan åstadkommas utan betydligt stegrade administrationskostnader. Vidare bör uppmärksammas att medelsbehovet för att finansiera ersättningarna ökar avsevärt redan vid en relativt liten sänkning av självrisken. Med nuvarande självrisknivå av 15,5 % kan det årliga medelsbehovet för bidrag ur skördeskadefonden beräknas uppgå till i genomsnitt ca 45 milj. kr. Vid en sänkning av självrisknivån till exempelvis 12 % stiger enligt vad utskottet inhämtat det årliga medelsbehovet med i runt tal 25 milj. kr. Föregående års riksdag (prop. 1969: 107, JoU 24, rskr. 204) beslöt höja statens årliga bidrag till skördeskadefonden från 15 till 30 milj. kr., medan jordbrukets tillskott till fonden liksom tidigare skulle utgöra 15 milj. kr. per år. Utskottet har tidigare under denna session i samband med behandlingen av det under nionde huvudtiteln uppförda anslaget Bidrag till permanent skördeskadeskydd funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om oförändrad medelsanvisning av 30 milj. kr. för statens bidrag till fonden för nästa budgetår (JoU 1970: 1, p. 14). Utskottet har inte kunnat finna att i här behandlade motioner förebragts några sådana omständigheter som skulle tala för att frågan om ytterligare höjning av det statliga bidraget till skördeskadefonden nu görs till föremål för prövning. Motionsyrkandena avstyrks således. Givetvis kan, om jordbrukarna så önskar, en minskning av självrisken åstadkommas genom att de tillför skördeskadefonden ett större belopp av egna medel än vad som för närvarande sker.

I anledning av det i ett par motioner framförda förslaget om ökning av den för behovsprövade bidrag avsedda delen av skörde-skademedlen vill utskottet erinra om att ifrågavarande bidrag skall kunna utbetalas i sådana fall då så betydande skörde-skador uppenbarligen föreligger att skadeersättningar bort utgå, men detta ej har skett på grund av systemets allmänna konstruktion eller till följd av oförutsedda brister i detsamma. Det belopp som årligen skall stå till förfogande för ändamålet bör enligt riksdagens år 1962 fattade beslut motsvara en procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skörde-skador, eller, om beräkning enligt enprocentregeln ger till resultat ett lägre belopp, högst 400 000 kr. Enligt av riksdagen godtagna riktlinjer skall sträng restriktivitet tillämpas vid förevarande bidragsgivning. Utskottet finner ingen anledning att nu föreslå någon ändring av bestämmelserna för den behovsprövade bidragsgivningen, varför motionsyrkandet avstyrks.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. lämnar utan åtgärd motionerna I: 170 och II: 197, I: 259 och II: 296, I: 431 och II: 607, I: 944 och II: 1097 samt, såvitt däri hemställts om översyn av det obligatoriska skörde-skadeskyddet, motionerna I: 424 och II: 469,

2. lämnar motionerna I: 424 och II: 469, såvitt i övrigt är i fråga, utan åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1970

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Lage Svedberg (s), Hedström (s), Carl Eskilsson (m)*, Magnusson (s), Augustsson (s), Skagerlund (fp), Svenungsson (m)*, Manne Olsson (s), Annerås (fp)* och Nils Nilsson (cp)*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s), Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s), Lundmark (s), Trana (s), Jonasson (cp)*, fru Sundström (s), herrar Berndtsson (fp) och Hedin (m)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1. angående metodiken för skördeuppskattning och skörde-skadeskyddets administration av herrar Carl Eskilsson (m), Skagerlund (fp), Svenungsson (m), Annerås (fp), Nils Nilsson (cp), Hansson i Skegrie (cp), Jonasson (cp), Berndtsson (fp) och Hedin (m), som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med »Vad an-

går» och slutar med »närvarande sker» bort utbytas mot text av följande lydelse:

»De åtgärder som hittills vidtagits i syfte att förbättra metodiken för skördeuppskattning samt skördeskadeskyddets tekniska utformning och administration har utan tvivel varit värdefulla. Systemet för skördeskadeskyddet synes dock alltjämt vara förknippat med vissa brister i nu förevarande avseende. Utskottet vill härvidlag särskilt peka på den långa tidsutdräkt som för närvarande uppstår mellan skördeskadans uppkomst och tidpunkten för utbetalning av skördeskadeersättning. Den omständigheten att sagda utbetalning sker först under mars månad året efter skördeåret skapar i åtskilliga fall betydande problem för de skadedrabbade jordbrukarna. Enligt utskottets mening är det synnerligen önskvärt att Kungl. Maj:t vidtar åtgärder i syfte att snarast åstadkomma sådana förändringar i skördeskadeskyddet att utbetalningen av ersättningar kan ske samma år som skördeskada uppstått. Härvidlag bör bl. a. prövas möjligheten att undanta vissa senmognande grödor vid den första utbetalningen. Det synes även kunna ifrågasättas om inte den kvalitetsmässiga bedömningen av skördeskadorna kan ske på annat sätt än för närvarande utan att därför säkerheten i fråga om skadeberäkningarna behöver i märkbar grad påverkas. Härvid bör även kunna övervägas att medtaga grödor som för närvarande ej blir föremål för kvalitetsbedömning. Enligt utskottets uppfattning måste fördelarna av en snabb reglering av skadeersättningsanspråken anses så betydande att de mer än väl torde komma att uppväga de eventuella merkostnader som kan uppstå genom en omläggning av systemet i nu antydd riktning.

Även om utskottet i förevarande sammanhang funnit sig böra särskilt framhålla vikten av en förbättring i fråga om utbetalningsrutinen inom skördeskadeskyddet anser sig utskottet böra understryka, att också de i nu behandlade motioner i övrigt framförda önskemålen om översyn av skördeskadeskyddet i olika avseenden framstår som angelägna. Utskottet utgår därför från att Kungl. Maj:t och berörda myndigheter med största uppmärksamhet följer utvecklingen på förevarande område samt vidtar de åtgärder som kan finnas möjliga i syfte att ytterligare effektivisera skördeskadeskyddet.»

dels att utskottets hemställan under 1. bort ha följande lydelse:

»1. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av motionerna I: 170 och II: 197, I: 259 och II: 296, I: 431 och II: 607, 1: 944 och II: 1097 samt, såvitt däri hemställts om översyn av det obligatoriska skördeskadeskyddet, motionerna I: 424 och II: 469,»

2. angående behovsprövade skördeskadebidrag av herrar *Skagerlund* (fp), *Svenungsson* (m), *Annerås* (fp), *Nils Nilsson* (cp), *Hansson* i *Skegrie* (cp), *Jonasson* (cp) och *Berndtsson* (fp), som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 4 som börjar med »I anledning» och slutar med »motionsyrkandet avstyrks» bort ha följande lydelse:

»I anledning ——— (lika med utskottet) ——— i detsamma. Nu gällande regler innebär att för ifrågavarande ändamål årligen skall stå till förfogande ett belopp motsvarande en procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skördeskador, eller, om beräkning enligt enprocentregeln ger till resultat ett lägre belopp, högst 400 000 kr. Intill dess systemet för det permanenta skördeskadeskyddet genom successiva förbättringsåtgärder erhållit en sådan utformning att de individuella ersättningsbehoven kan tillfredsställande tillgodoses inom skördeskadeförsäkringens ram är det enligt utskottets mening viktigt att möjligheterna till behovsprövad bidragsgivning ej blir alltför begränsade. I det föregående angivna bidragsram som varit gällande ända sedan år 1962, får med hänsyn till de föreliggande behoven numera anses helt otillräcklig. Utskottet får därför så till vida ansluta sig till förevarande motionsyrkande att utskottet förordar att ramen för de behovsprövade bidragen bestäms till två procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skördeskador, eller, om beräkning enligt denna regel ger till resultat ett lägre belopp, högst 800 000 kr.»

dels utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. i anledning av motionerna I: 424 och II: 469, såvitt i övrigt är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående ramen för utbetalning av behovsprövade skördeskadebidrag.»